

אם רצו

פרשת קריאת תענית

201

נעשה ונשמע - ויקחו לי תרומה

1 שני מדרשי חז"ל קושרים את פרשת תרומה עם פרשת משפטים הקודמת לה. מדרש אחד מובא בתנא דבי אליהו (פרק יז): "כיון שקבלו ישראל עול מלכות שמים בשמחה ואמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, מיד אמר הקב"ה למשה שיאמר לישראל שיעשו לו משכן, שנאמר: דבר אל בני ישראל וגוי ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם."

1) אלו ב' דברים

6 מדרש זה כבר ביארו המפרשים כוונתו על מעשה קידושין שהקב"ה קידש את ישראל במעמד הר סיני ע"י שנתן להם את התורה - את שני לוחות הברית. וכמו שהחתן אומר לכלה: "הרי את מקודשת לי", כך אמר הקב"ה לישראל במעמד הגדול: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". וכמו שהחתן מתייחד עם הכלה בבית אחד, כך הקב"ה התייחד עם ישראל בבית המקדש והשרה שכנתו ביניהם.

11 ולפי"ז כך יהיה פירוש המדרש הנזכר. "כיון שקבלו ישראל עול מלכות שמים בשמחה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" - נמצא שקיבלו ברצון את הקידושין ע"י הקב"ה שהוא המקדש וישראל התקדשו אליו כביכול, או אז "מיד אמר הקב"ה למשה שיאמר לישראל שיעשו לו משכן שנאמר דבר אל בני ישראל וגוי ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - וזה כדי להשלים את היחוד.

12 עוד מדרש חז"ל מפורסם (ולא מצאתי מקורו): "כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר להם הקב"ה ויקחו לי תרומה". ובהסבר מדרש זה נאמרו כמה פירושים. כשבני ישראל אמרו נעשה ונשמע, הרי היה זה בדיבור ובקבלה בלבד, ובדיבור רבים המה המצטיינים, אך כשהענין מגיע לביצוע מעשי, זה לא תואם את הדיבור כלל ועיקר. ולכן אחרי שקיבלו על עצמם לעשות ולשמוע, אמר להם הקב"ה כי ברצוני להעמידם במבחן העשיה, ולכן מיד אמר להם "ויקחו לי תרומה" לבניית המשכן והמקדש.

24 פירוש שני מובא בספח"ק, אחרי שבני ישראל קיבלו על עצמם לקיים את התורה ומצוותיה והיה זה לאתר שלמדו את כל הלכות הממון הכשר והטהור, איסור גניבה וגזילה, איסור ריבית, איסור לא תהיה לו כנושה ועוד וכיוצ"ב, או אז ורק אז אמר להם הקב"ה "ויקחו לי תרומה". אחרי שהם כבר יודעים באיזה כסף מותר להשתמש ועל אחת כמה וכמה לצרכי צדקה וקדושה, רק אז בנקשם הקב"ה לתרומת המשכן והמקדש. יש לכך רמז בדברי ישעיהו הנביא (נו, א) "שמרו משפט ועשו צדקה", תחילה "משפט" ואח"כ "צדקה". וביותר יש אנשים שמזלזלים במשפטי התורה, וכדי לכפר על כך או להשקיט את מצפונם, מרבים בצדקה. אך האמת שלולי התשובה והקבלה

31 לשמירת הדין מכאן ולהבא לא תעזור התרומה ונבא כשתקדם שמירת המשפט. ואם שמירת המשפט והצדקה זוכים לגאולה ולבנין בית המקדש, וכהמשך הפסוק "שמרו משפט ועשו צדקה" - "כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות".

פירוש שלישי אומר כך. הנה כבר שאלו המפרשים למה נאמר בתחילת הפרשה "ויקחו לי תרומה", היה צריך לומר "ויתנו לי תרומה", ותירוצים רבים נאמרו על כך.

36 ואפשר לומר עפ"י פסוק שנאמר בפרשת משפטים "אם כסף תלוה את עמי את העני עמד לא תהיה לו כנושה וגוי" (כב, כד). ויש לעיין מה היא המלה "עמד", מה באה ללמד מלה זו. פשוטו של מקרא הוא שאם יש בקרבתך עני או אז לא תהיה לו כנושה. וא"כ פירוש "עמד" היינו - בקרבתך, אך דרושו של מקרא הוא כך: "אם כסף תלוה את עמי את העני" - אל תחשוב שיהיה לך מזה חסרון כיס או הפסד, אלא יהיה זה תמיד "עמד", אם נתן צדקה זה יחזור אליך, ואם נתן גמילות חסד זה יזקף לזכותך בעוה"ב, ואיש לא יוכל לגזול ממך מצוה חשובה זו השייכת לך בלבד, ומשום כך נאמר "ויקחו לי תרומה", כי הנותן הוא בעצם לוקח, הוא לוקח עמו את זכות המצוה הגדולה שעשה עם העני.

ולכן אחרי שאמרו ישראל נעשה ונשמע, אמר להם הקב"ה "ויקחו לי תרומה", הקבלה שלכם לקיים מצוות כמו מצות "אם כסף תלוה את עמי" יהיה זה בבחינת לקיחה עבורכם.

11

2) תוספת ביצה

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כ"ה ב')

הלשון ויקחו שמקודם (ויקחו לי תרומה) הוא כמו ויתנו, וכמו שבארנו שם, אבל כאן הכונה תקחו - קיחה ממש. והבאור הוא שרוצה לומר, מאת כל איש אשר - אך - ידבנו לבו רשאים אתם לגבות ממנו מה שנדב, ולא יוכל לחזור בו, וזה הוא משום "דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט" (קדושין כ"ח ב'), ומובן, כי אחר המסירה ליתא בחזרה.

ואמנם זה גופא צריך הסבר, למה זה תהי' אמירה לגבוה תקיפה ביותר, אחרי אשר מילתא פסיקא הוא דכל דבר קנין אינו נגמר בדברים לבד, ואעפ"י דקיי"ל מוצא שפתיך תשמור, בהבטחה לה, אך זה הוא רק באומר 'בלשון נדר, הרי עלי, כמו שסיים הפסוק הנוכח מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת ונסמך על התחלת ענינו, כי תדור נדר (פ' תצא, כ"ג כ"ב-כ"ד), אבל סתם אמירה, אף כי מן המדה היא לקיים דברי הבטחה, אבל אך מדה יפה היא, ולא כל איש שולט במדות יפות, ולא מצינו שיכפו על זה, ומה דקיי"ל שיהא חזן שלך צדק ולאן שלך צדק (ב"מ מ"ט ב'), זהו רק למצוה ולא לענין כפי'. (ועיין בכתובות פ"ז א' ובערכין כ"א א').

ואפשר לכוין טעם מאמר זה, אמירה לגבוה כמסירה להדיוט, עפ"י מה שכתב בתב"ב בסוף פרק שני מהלכות גירושין, להסביר טעם הדבר, דמי שמחויב בדין לגרש את אשתו (עיין במשנה כתובות ע"ז א', ואלו שכופין אותה להוציא) כופין אותה עד שיאמר רוצה אני (עיין במשנה ערכין כ"א א'), ולכאורה הדבר תמוה, מכיון שדרוש לזה רצונו והוא דרוש לומר רוצה אני, איזה רצון הוא אם כופין אותו על זה, והסביר הרמב"ם בארוכה, ותוכן דבריו, מפני כי בכלל הנפש הישראלי רוצה לעשות הכל כדין התורה, נבק הגוף החומרי עפ"י יצרו הרע מעכבתה, ולכן כופין את הגוף להסכים עם הנפש, אשר על האמת, הנפש יסוד הגוף וכל קיומו, ובלעדה הוא חתיכת בשר, עפר ואפר.

ומעתה אף אנו נאמר, כי זה שמבטית דבר לגבוה, לצדקה או לדבר שבקדושה - הנה הנפש שלו בודאי רוצה גם במסירת הדבר לתעודתו, ורק החומר ויצרו הרע מעכבים, ולכן כופין אותו (את הגוף) שיסכים עם יסודו - הנפש.

1 מיותר, שהרי מבאר והולך היאך לעשות. אלא משום שנופלים כמה פעמים ספיקות בכונת הדבר, ואם יודע האדם נגד מה הוא בא⁵⁷ יודע לכוון ביותר איך לעשות. ומזה הטעם כתיב אצל בצלאל "וימלא אותו... בחכמה וכתבונה ובעת" (להלן להלא), ואיתא במדרש (ברכות נה, א) שידוע היה בצלאל לצרף את האותיות שבהם נברא העולם⁵⁸ בחכמה ותבונה ודעת, והכל כדי שידע לכוון המעשה.

4 ובוה מובן עוד מה שנתקשה משה במעשה המנורה⁵⁹, ואי כמשמעו מה זה היה קשה לו, והרי גם לדורות ובכית שני שלא עמדו בסוד ה' כבצלאל, מ"מ ידעו היאך לעשות המנורה. ותו, הא משה לא עשה בעצמו, אלא אמר הפרשה כדבר ה'⁶⁰.

2 אלא הפירוש שלא ידע⁶¹ לכוון פרטי המנורה נגד מה מכויץ כל פרט, ובצלאל ידע⁶², ובא הכתוב לומר "ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן", היינו העולמות⁶³, שהן תבנית המשכן ותבנית כל כליו המפורשים איך המה נעשים⁶⁴, אבל לא ראה⁶⁵ משה את המשכן וכל כליו למעלה, וזלת המנורה ומזבת.

3) חזק

1 (ה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם: פירש רש"י שהיא⁴⁵ הבטחה, ומשום הכי פירש דמקרא הסמוך "ככל אשר אני וגו'" מחובר לראש המקרא - "ועשו לי מקדש ככל אשר אני וגו"⁴⁶. והוא דוחק⁴⁷. וגם קשה

6 לפי פירושו⁴⁸ פירוש "תבנית המשכן ותבנית כל כליו" היינו שראה צורת המשכן וכליו, א"כ למאי כתיב במנורה⁴⁹ ומזבח⁵⁰ ביהוד שראה.

4 אלא למדתי פירוש מקרא זה מדתניא בתוספתא מנחות פרק ז': רבי יוסי אומר, כל ד' ימי המלואים⁵¹ וכו', הרי הוא אומר (להלן לט, מג) "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' את משה", היכן ציווהו - "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". והוא פלא מה השמיענו בזה רבי יוסי, וגם למאי ייחד זה המקרא יותר מכל הסדר.

5 אלא רבי יוסי אינו מפרש מקרא זה להבטחה, דא"כ אינו כסדר הראוי, כמו שכתבתי, אלא הוא ציווי שיעשו באופן שיהא "ושכנתי בתוכם", ואח"כ מפרש הכתוב היאך יהיו מעשיהם גורמים שיהא "ושכנתי בתוכם" - "ככל אשר אני מראה אותך וגו"⁵².

6 פרטי פרטי המשכן ממוזנים נגד כל פרטי עולם שברא היוצר יתברך והוא שוכן בכלל העולם, וציווה ה' שיעשו תואר כל העולם בבנין המשכן וכליו⁵³, והראה הקב"ה למשה תואר כל העולם⁵⁴ כאשר יבואר במקרא הסמוך. ובוה שנכ"ל במשכן תואר העולם בכלל היה אפשר⁵⁵ להשכיב שכינת ה' שמה.

7 ואחר שכן, נמצא שכמה ענינים שפירש הכתוב שיהיו כן וכך, והיה נראה לנו שאינם אלא קיום הבנין בטוב, כמו חמשים לולאות של היריעות, היה נראה שאינם אלא כדי לחבר את היריעות, ולפי זה אם לא היה אחד מהם פרוף להקרט שלו אינו מזיק ומבטל קיום המשכן. אבל לא כן הדבר, אלא כך ההכרח לפי בנין העולם שנעשו הלולאות נגדם דוקא חמשים לולאות פרופות להקרטם, ואם יחסר אחד מהם הרי אינו בתואר העולם ואין השכינה יכולה להיות בתוכם. ובזו ההקדמה יתיישבו כמה ענינים בסדר, עיין להלן פסוק כ"ו. ועתה פירש ר' יוסי⁵⁶ דמשה "ראה את כל המלאכה" שלא חסר פרט קטן אחד "כאשר צוה ה' את משה". והיכן ציווה, מפרש מהאי קרא "ושכנתי בתוכם" - שיהא נעשה באופן שתהיה שכינתי בתוכם. ושם (להלן לט, מג) מבואר עוד.

8 (ט) ככל אשר אני מראה וגו': כל המקרא

2

4) תורת אברהם

ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך (כה, טו)

"העדות: התורה, שהיא לעדות בני ובניכם" (רש"י)

5) כתב סופר

1 | ועשית את הקרשים למשכן עצי שיטים עומדים. בגמ' [סוטה מה:] עומדים לעד לעולם. נ"ל כי כל דבר יש לו מעליותא, מדומם נעשה צומח ומצומח חי ומחי מדבר. והנה כל עצים העושים פירות באים לחשיבותא שיאכלם המדובר או בעל חי, אבל עצי שיטים אין מהם מאכל שיתהפך לחשוב ממנו והם עומדים בתוארם תמיד, לכן ציוה ה' שיוקח מהם למשכן שבו תהיה השראת השכינה ומעליותא רבה וגדולה. והיינו עצי שיטים, ולמה מפני שעומדים ואינם עולים למדרגה, ואתי שפיר דבדי חז"ל עומדים לעד לעולם, דליכא אופן שילכו למעלה אם לא ע"י שיוקח מאתם לקרשים:

1 | מפני מה ניתן ספר התורה בארון כלל, הלא כל הימים היה סגור ומסוגר ובין כך לא היו קוראים בו, אם-כן לשם מה ניתן שמה - כך תמה הג"ר זלמן סורוצקין בהספדו על הגרי"ז מבריסק.

6 | אלא, חרף אלמלא ספר תורה זה, היה חשש כי אי שם יקום מאן דהגא ויכתוב ספר תורה כרצונו וישנה בה כאות נפשו, וברבות הימים תשיכח תורה כנתינתה. אמנם, כל עוד ידע העם כי ספר תורה אחד מונח בתמימותו ובטהרתו בארון פנימה, אזי יפחד כל אחד לשנות כהוא זה, בידעו כי אם יוציאו פעם את הספר יגלו מיד כי שינה מן האמת. (במדרש רבה, פר' וילך אות ד, איתא: רבנן אמרי כיון שידע משה שהיה לו למות באותו יום מה היה עושה. א"ר ינאי כתב י"ג תורות, י"ב ל"ב שבטים ואחת הניח בארון, שאם יבקשו לזייף דבר, שיהיו מוצאים אותה שבארון.)

בבחינה זו היה עבור דורנו מן הגרי"ז - קונן ר' זלמן. אמנם היה

ספון תמיד בביתו אשר בירושלים, ולא כל-כך התערב עם הבריות, אך את זאת ידעו הכל, כי כל עוד שוכן ספר התורה, הסהור והמקורי הזה, בחדר מדרשו, לא ניתן לשנות מן התורה מאומה, באשר יש מי ששומר מכל שינוי וסטייה.

6) כ"ו, ט"ו. ועשית את הקרשים עצי שיטים עומדים.

רבי זלמן סורוצקין

1 | פירש"י וז"ל: מאותן העומדים ומיוחדין לכך יעקב אבינו נטע ארזים במצרים וכשמת צוה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים ואמר להם שעתיד הקב"ה לצוות לעשות משכן במדבר מעצי שיטים ראו שיהיו מזומנים בידכם עכ"ל. והוא מאמר חז"ל במדרש [בראשית רבה פרשה צ"ד אות ד] 10.

1 | גם בהספדו של הג"ר יחזקאל אברמסקי על הג"ר חיים עוזר גבדו'נסקי נמשל גדול הדור לספר התורה המונח בארון. וכך ספד לו בלונדון, בעיצומה של מלחמת העולם השנייה:

6 | בשמואל א' (פרק ד) מתוארת מלחמת פלשתים בישראל: "וינגף ישראל ... ותהי המכה גדולה מאד ... וארון האלקים נלקח ושני בני עלי מתו". והנה רץ איש אחד מן החזית אל עלי "ויאמר נס ישראל לפני פלשתים וגם מגפה ... וגם שני בניך ... וארון אלוקים נלקח. והיה בהזכירו את ארון אלוקים ויפול מעל הכסא אחורנית ותשבר מפרקתו וימות". כלומר, את כל הבשורות הקשות על ישראל, ועל בניו שלו, הצליח עלי לסבול בשלום, רק את הלקח ארון האלקים נושא לוחות הברית לא יכל לשאת יותר, וימות. ולא אך הוא אלא גם כלתו, משבאו השמועות לאזנה על צרת ישראל, מות בעלה והלקח הארון, הנה מה הזכירה היא, "ותאמר גלה כבוד מישראל, כי נלקח ארון האלקים".

1 | (א) הטעם שעשה יעקב כן, דלכאורה היה יכול לצוות שיקחו אתם ממצרים עצי שיטים אם במדבר לא יקבלום, וגם ל"ל לקחת בבאר שבע מה שנטע אברהם, והלא יכול לקחתם ממקום מגוריו, ביארתי לעיל בחידושי לפרשת ויגש [מ"ו פ"א] דהיה כאן ענין פסיכולוגי, כי רואים אנחנו שד' אמר לו שם: אל תירא מרדה מצרימה אנכי ארד אתך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, ומוכח שהיה יעקב אבינו ירא שמא ח"ו ישתקעו בניו במצרים, וידע שבכדי למנוע את זה לא יספיק מה שימסור להם סימן בעל פה "פקוד יפקוד אלקים אתכם", אלא שהם יצטרכו לדבר ממשי שיעמוד כנגד עיניהם ויזכירו

1 | אף אנו, הטעים ר' יחזקאל, כולנו סבלנו מצרת המלחמה המתרחשת, לכל אחד מאתנו מתו בני משפחה, קרובים או ידידים. אמנם בהלקח מאתנו ארון האלקים, אשר לוחות הברית בקרבנו, הלא הוא הגאון רבי חיים עוזר, גדול צעדנו ושרנו לאין שיעור, כי גלה כבוד מישראל.

בשם רבי יחזקאל אברמסקי

1 | ככל עת על הגאולה המובטחת, ולפיכך הכיא להם עצי שיטים, ומעכשיו תהיה המסורת בזה הלשון: "הלא תראה שנפקד עוד, כי הלוא כאן הם העצים שממנו נבנה את המשכן לכשנגאל", והיינו מצוה ממשית מעשית, ועיי"ש שביארתי שזהו מעלת אמירת הקרבנות בזמן שאין בית המקדש קיים.

3)

ידי אברהם אבינו לשם מצוה וחסד, ויעקב
 אבינו כשרצה להוליך אתו הכנה לבנין
 המשכן חפש ומצא ארזים שנטיעתן היתה
 לשם חסד, דמבנין שהקפידה התורה שלא
להניף ברזל על אבני המזבח, וקול ברזל לא
ישמע בהבנות ביהמ"ק, א"כ קרשי המשכן
היו צריכין שגם יצירת הארזים היתה על ידי
חסד, ואז תהיה השראת השכינה שלמה,
 ועצים כאלו יעמדו לעד ולעולמי עולמים,
 כי הרי שורשם ויסודם בקדושה וחסד נזרע,
 ולכן נצטוו משה להשתמש דוקא בעצים
 אלו, עצי שטים עומדים. ובאמת ראינו שלא
 שלטה יד זר במשכן, כי ביסודו ושורשו היה
 שם החסד מעורב עם הקדושה, ודו"ק"ג.

7

לפי דברי המדרש הזה יצא לנו ביאור
 חדש¹¹ בדברי חז"ל כגמרא ניומא דף ע"ב
 ע"א, סוכה דף מ"ה ע"ב: ארחב"ח מאי
 דכתיב עצי שטים עומדים כו' שמא תאמר
 אכר סכרן ובטל סכוין ת"ל עומדים
 שעומדין לעולם ולעולמי עולמים עכ"ל
 הגמ'. כלומר, דמצינו לשון "עמידה" דקאי
 על עמידה לעולם, וכגון: ויעמידם לעד
 לעולם, או והארץ לעולם עומדת, וכן
 וצדקתו עומדת לעד. אבל עיקר דבריהם
 לכאורה תמוה, מה שייך ציווי כזה, דמה זה
 תלוי במשה, דזה תלוי באם יזכו או לאו,
 אבל מה היה יכול משה לעשות.

יקרתו הגיעני וע"ד צה"כ יסכה שסתו חכשי הקהל קדש והכמינו
 ציין המלכה ליומם ציה חלקינו וכולים להעמיד הצינה
 שקורי' צהורה צקוף צ"הכ סתוף לחרון הקדוש ולא צלמלע כמו שהי'
 מקלמה דלה צלמלע סיה' כו והכוחה יזכר צצ"הכ ונאשך תעמוד
 צלמלע ונשפו היסה צשאלתו אי שפיר דמי לשטי או לא:
 תשובה לפי פר"מ נגלו תעלומות ולא לרין ליען צוכמתי ויפה כ'
 דצממ"ס ופרש צומין חיבה צלמלע צ"הכ כדי שישמעו כולם
 צסוף וכ"כ עור ורמ"ל צהג"ה ס"ע סקי' ק"ן וכל הונסיה ידו על
 הסתהורה האומם צכ"ו כ' ללמוד זכות על חיזה מקומו' צצלוחס
 סצנו הצינה צקוף צ"הכ וכ' דהס ס"ל דוקא צזונס סהיה רוב העס
 ולא שמוע קול הקורא כ"ל ונשאלתע חצל צעו"ה צקסלו' קטלי' ונאש'
 צהס ועטע יעמעו גס ונשצינה סצקוף צ"הכ ע"סוהנה לא סהלה כ"ו
 מוקס מ"ל להפוקיס סתעמוד הצינה צלמלע צ"הכ והיא ס"ס ענוך
 צסוכה כ"ל ע"צ צלכשי חלכסדרי' ויפה כ' הרצ כ"ו ללמוד זכות על
 חיזה קסלות סהנהיס נגד הס"ס חצל ל"ל סנסתצטו קסלות צנ"כ
 חרצנא ק"ו ססחא ומה חלכסדרי' סצכל זחא לא שמוע כל סקסל
 והלריכו להניף צקודרי' וספ"ה סעמודי צלמלע ולא צקוף חע"ג סכסה
 סיה יכולי' ללחות סכסה סודר וססוף כמו ונשאלתע וסל לא די צקודר
 ח' יעמודי סיה חע"כ ח' ספיר דמי למיעבד סכי וססכרל חונג כיון
 סלכו וססקי' סנייה סצה סוכין ס' סקדנו' כמו ונצח סעסני כו
 וסצבי' סנייה סצח ססוכי' כמו ססצנו ססונח וסוחו ססונח סעמוד
 סצביל ספרי חרון הקודש ססוח ונצח ונעטר קערת ס' עומד צלמלע
 סצית מכוון צין עטרה לסולחן וספיר"ס צפ' סרומה וכמוסר צס"ס
 ומוצ"ס ויען סנייה סלטו עומדת צפ"ס כוונח ספירי ע"כ קלוי
 להעמודי צלמלע צ"הכ ללמותו לצסח"ק צכל ספספרי וסין לסטות
 צמקלש ועטע סלנו:

8
 סיה
 סח
 סל
 סל
 סל
 סל

אמנם נראה לבאר לפ"ד המדרש הנ"ל
 שאברהם אבינו נטע ארזים בכאר שבע
 ויעקב הלך לשם לקוף אותם בשביל בנין
 המשכן. ונראה כביאור הדבר, דלכאורה הא
 ברזאי יכלו בני ישראל למצוא עצי שטים
 בלי העצים שנטע אברהם, דהנה איתא
 בגמרא [בכא מציעא דף פ"ה ע"ב]: א"ל ר'
 חייא לר"ח בהדי דידי קא מינצית דעבדי
 לתורה דלא תשתכח מישראל מאי עבידנא
 אזלינא ושדינא כיתנא וגדילנא נישכי
 וציינדנא טבי כו' היינו דאמר רבי כמה

ואפילו להכ"ו דהיינו עעמח לזכות אותן הקסלות מ"ו חט חין לנו
 כי הלל חצוהינו סצנו צ"הכ הלן צנו חוחו צלמלע ס"ג סדי ס'
 נוח להס להסמייע לכל העס וחל"ה לא סתמעטו סליצור חרצנא סכרנו
 חל"ה ח"ו"כ חרצנא ספ"ה ס' נצנה צרלשית סקוף צ"הכ כיון סהי' וועני'
 נריכ' עסה לצנחה צלמלע צלי ססק ועכ"פ סלילה לסניי ונאשך סיה:
 ועוד כ"ל דספ"ה להכ"ו צלוחן סקסלו' סיינו לצנו' צ"הכ סדסה צנוק'
 סלח ס' צ"הכ סנייה חצל חסר סצנו צנוקס צ"הכ סיהס חין
 לסטת דהיי' חית' צפסיקה' והקמוח חת סמסכן כוונשפנו חסר סהלה
 צהר ובי' יס ועשט לקסטי' חלח קרש סוכה להנחן צלפון לא יסחנה
 לחנו לדנוס ומכאן ססק וסהר"ל ללמוד ומה לנסקי' סעוטי' וסס סוכה
 ונלוח וכל' חע"פ סמוסיס' על סעיר ועל סעירות וסנייל' יסחט
 סעניני' ו"ו לא יסחנה סניסן צלפון לחנו צדנוס וסניסן צלמלע
 להסיע ומוקוס סהרי' ציה סני' סיה גדול מצי' לחסין וספ"ה לא ססחט
 סעומדת סכל' ונצח וססורה וסלחן לא ססחט וסן סלמלע חע"פ לפי ערך
 סצין סל עכשיו יסיה סלמלע להלחא ונשאלתע סהיה צצ"הכ סיהס
 ו"ו חוחו צ"הכ זכה לסיות ציוה סלה צלמלע כמו קרש סוכה
 צדנוס וכ' סכלל סקדס סקי' וסן סחורה צכל וקוס וסר"ו וקומו
 עומד לו ליענה לנסוח צמקס יד להעמוד סדיציר על וכונו וסס כל
 ססס ח' על וקומו יצוח צללוס וסססה צצרכה ח"כ דס"ח ס"צ יוכ
 ג' חר' חק"ל לס"ק. וס"ה"ק סיסר וספסל' ו:

גדולים מעשי חייא, והיינו שהוא בעצמו זרע
 פשתן וקלע ממנו רשתות וצד צביים וכו'
 בשביל לכתוב ספרים בשביל התינוקות
 וללמדם, ועיי"ש, וידוע בשם הגר"א שביאר
 דהוא משום שרצה שכל הענין, מתחילתו
 ועד סופו, יהיה בקדושה וטהרה ולא יתערב
 בזה שום שמץ מחשבת פסול, ולכן עשה
 הכל בעצמו ורק באופן זה היה בטוח שאכן
 יצליח והתורה הזאת שתילמד על ידי
 התינוקות תתקיים ותשאר עמם לעולם ועד.
 ונראה שמטעם זה רצה אברהם שהעצים
 שישתמשו בהם למשכן לא יהיו סחם עצים
 מן השוק, אלא צריכים להיות עצים כאלו
 שכל נטיעתם והעיסוק בהם יהיה לשם
 שמים, ולכן דוקא בכאר שבע — שם נטע
 אשל ושם קרא בשם ה' עד עולם, ושם היה
 המקום המקודש של האבות¹², שמה הוא
 המקום הראוי לנטוע עצים בשביל המשכן.

ולפי זה נראה ככוונת הגמרא שהציווי
 למשה היה שעליו להשתמש דוקא בעצי
 שטים אלו, כלומר דוקא עצי שטים אלו יש
 בהם הכח לעמוד לעולם ועד, כי אלו אינן
 סחם עצי שטים שגדלו אלא הם נישעו על

4

44

ועשו את האפור (כה, ו). טרם כאן רש"י והאריך לפרש ולבאר כל הפרשה למען יבין הקורא בו, נתעוררתי בחסד הגדול אשר עשה לנו רש"י הקדוש. הנה נאמר לעיל (כא, א) "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", וברש"י שם: "אמר לו הקב"ה למשה לא תעלה על דעתך לומר אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפניהם כמשנתה ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו לכך נאמר אשר תשים לפניהם כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם", ולכאורה לא מבינים זה, כי מדוע באמת מחויבים להטריח בפירושו ופרטי פרטיהן כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם, ומדוע לא נניח זה להתלמיד בעצמו שהוא יעמול ויטריח בעצמו להבין הדברים עד גמירא, אבל הרי רואים אנחנו כאן להיפך || לגמרי, וכי דין מפורש הוא לרב הלומד עם תלמיד כי מחויב להשים לפניו הכל ערוך ומוכן, והציווי של אשר תשים לפניהם אין זה רק אצל משה, אלא דין לכל רב כי ימסור לו תורה ברורה ערוכה ומוכנה לאכול, והיא הנתנתו של רש"י הקדוש.

(9)
לפי
שכר

רש"י עשה שלשה מהדורות בתלמוד ומהדורא שלישיה היא זו שבדינו. ודקדק מאד בלשונו שרמז כמה חידושים בשינוי אות והבאים אחריו אמרו כל פירושי צרפתה השלך לאשפהא חוץ מפרש"ן דה"א וכן פורתא ר"ל חוץ מרש"י מפרש התורה ורבינו יוסף טוב עם. כ"כ הרב משה נ' דאנון מפורטנאל תלמיד הגאון מהר"י אבוהב בכלליו כ"י רש"י פירש הנ"ך אך פירוש דבריו הימים אינו מרש"י כרכיבנא בעניותין בספרי הקטן שער יוסף דף ק"ד. ודלא כקורא הדורות דף ח' ודף ט'. והרוספות ביוםא דף ט' ע"א כתבו וה"ר יעקב בש"ה ז"ל בשם רב יקותיאל הלוי טירמישא דעזריה לא היה בימי שלמה. ושוב מצאתי כן בפ"י ד"ה שפירשו תלמידי רב סעריה עכ"ל. וכן הוא בפ"י ד"ה א' ס"ה ה' שבדינו. ובסדר הדורות ריש דף קע"ז כתב דבפירוש איוב שבדינו מזכיר לרש"י. וא"כ גם פ"י איוב אינו מרש"י. אך כעת לא מצאתי זה. וכן מטבע הלשון של פ"י איוב נראה שאינו מרש"י. וכבר קדם לנו שפ"י ד"ה אינו מרש"י וכן רמז הרב כדר הדורות. ויגעתי מפי קדוש רב מוסלג שקבל מרבו דגפ"י הפעם תרי"ג תעניות קודם שכתב פירוש סמוכס, וסוף לומר כ"ת נבדו מה שפירש חזונו וקע כפ"ס חף חני אעפ"י זאת. חכל קיווש כהד"ה לית בחילוי כי לא מוכן עשוס. ומתה דליתו כהפר חתאר העתים להימ"ע סנדס כדוהרנפארט שנת תר"ן חזר כסוף הסדר ממש כיוא מעכס ממוקנל גדול שלל והפלא. ומכלל. הדברים נראה שרש"י כתב פירושו ע"פ הסוד נ"ש כדבריו רצון עליון ולכן התענה תרי"ג תעניות ומשם נבדו ע"פ חז"ל על חזונו וכו'. והמוקנל כוה הסחיד מסר"י נמון כר המואל זיל ספלא לעשות וכלן על קבר רש"י ז"ל ועסס סיגופים והפסקות עד כנינו לו סוד מ"ס כס"י ויתכנלו אופו חתו עמו כלומר חניו סודות עליונות ע"ס נאריכות :

(10)
שם
היציאות
163178

(5)